

דבר העורכת

לקוראים שלום!

גמר חתימה טובה ומועדים לשמחה! המערכת מאחלת לכם ולבני ביתכם כל טוב בפרוס חגי תשרי.

בולי מועדים לשמחה 2014 – דגלי שמחת תורה

אז מה בגיליון? אבינועם טלמן כותב על מנהגי חג הסוכות. אלי מועלם מספר על אגדת הנסיך וזנטרה. בפינה הנפקות מהעולם נציג בולים של הספר "הנסיך הקטן". ולבסוף, בכל גיליון, חידון בולאי נושא פרסים.

שלכם, שבית

חג הסוכות אבינועם טלמן

חג האסיף - אוספים את היבול מהשדות והכרמים

חג הסוכות מתחיל 5 ימים אחרי יום הכיפורים, בט"ו בתשרי ונמשך 7 ימים. את החג נוהגים להעביר בסוכה, מחוץ לכותלי הבית, בה נאכל, נשתה, נשמח ונישן. אפרופו, הסוכה היא זכר לסוכות שאבותינו ישבו בהם במדבר בזמן יציאת מצרים, כפי שנאמר: **למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים** (ויקרא כג, מב-מג). את הסוכה מתחילים לבנות עם צאת יום הכיפורים.

חג הסוכות הוא השלישי מבין שלושת הרגלים, ביחד עם פסח ושבועות, ומציין את סיום השנה החקלאית, שעל פי הטבע והלוח העברי הקדום, זהו הזמן לאסוף את הפירות והתבואות ולהתכונן לחורף ולזריעתם של זרעים חדשים. מכאן גם שמו הנוסף של החג – "חג האסיף".

אחת ממצוות החג החשובות ביותר היא מצוות הישיבה בסוכה. מדובר במבנה ארעי, לא קבוע, אשר קירותיו עשויים מחומרים קלים כמו בד וגגו עשוי מסכך אשר חייב להיות מן הצומח, ולרוב עשוי מענפי עצי הדקל. חשוב שהסכך יהיה מתחת לכיפת השמיים כך שהוא המפריד היחידי בין השמיים ליושבי הסוכה ולמעשה הקשר בין האלוהים, האדם והטבע. הסבר.

נוסף לקיומה של הסוכה, קיבל משמעות קצת פחות דתית. הפרשנות מציעה את הסברה שמדובר בהמשכו של מנהג חקלאי קיים לבנות מבנה ארעי במהלך האסיף לצורך שמירה על היבול עד לסיומו. את הסוכה נוהגים לקשט בקישוטים שונים ומגוונים הנקראים "נוי סוכה" בלשון חז"ל, ונועדו להביע את השמחה הרבה של החג, את ההכנות לעונת הזריעה והחורף המתקרב וכן בכדי להסביר פנים לאורחי ובאי הסוכה.

אם על אורחים דיברנו, הרי חובה להזכיר את האורחים המפורסמים ביותר בחג זה, הלו הם האושפיזין (אורחים בארמית) – אברהם, יצחק, יעקב, יוסף, משה, אהרן ודוד. על פי חז"ל, בכל אחד מימי החג, באים האושפיזין

"בסוכות תשבו שבעה ימים", "כי בסוכות הושבתי את בני ישראל" – בולי מועדים 1971

לבקר בסוכה כאשר ביום הראשון מגיע אברהם, בשני יצחק וכך הלאה עד בואו של דוד. בקורו של זה האחרון מסמל גם את התקווה לבואו של המשיח.

בולי האבות – חלק מהאוספיזין המבקרים בסוכה במהלך החג

מצווה נוספת, חשובה לא פחות, הקשורה לחג הסוכות, היא מצוות ארבעת המינים. עלינו לקחת 4 מיני צמחים:

ארבעת המינים על בול ישראלי - המינים מופיעים על מטבע עתיק מימי בר כוכבא

- **הלולב** שהוא השדרה המרכזית של הדקל,
- **האתרוג** שמגיע ממשפחת ההדרים ונבחר למשימה שכן ייחודיותו היא בכך שהוא גדל כל השנה על העץ ולא נופל כמו שאר ההדרים כגון תפוז ולימון,
- **ההדס** המסמל את העצים העבותים אשר עליו יוצרים מראה של חבל קלוע
- **הערבה** שהן ערבי הנחל הגדלות בקרבתם של מקווי מים ונוטים לצמוח בקבוצות צפופות

ארבעה מינים של צמחים שונים אלו מסמלים את האנשים השונים בעם ישראל על פי ייחודו של כל מין: בהלכה קיומו של טעם בפרי מסמל את קיומה של התורה באדם, בעוד הריח מסמל את מעשיו הטובים. כך שהאתרוג, בעל הטעם והריח מסמל את האדם שיש בו גם תורה וגם מעשים טובים. הערבה, לה אין טעם או ריח, מסמלת את האדם שאין בו לא תורה ולא מעשים טובים. ההדס, בעל הריח אך ללא הטעם מסמל את האדם שאין בו תורה אך יש בו מעשים טובים. ולבסוף, הלולב מסמל את האדם שיש בו מעשים טובים אך יש בו תורה שכן היא בעלת טעם אך ללא ריח. נטילת המינים יחדיו מסמלת את האיחוד ואת האפשרות שכל המינים משלימים זה את זה תחת השגחתו של האל. כלומר, התורה מקבלת את כל היהודים באשר הם וללא תנאים –

מעשים טובים - בול
"והדרת פני זקן"

החילוני עם הדתי, בעל המעשים הטובים יחד עם חסר המעשים הטובים. בכל ימי החג, מלבד שבת, נוטלים לולב, כלומר נוטלים את האתרוג ביחד עם הלולב, שלושה הדסים ושתי ערבות, ולפני שקיעת החמה מברכים על הלולב ביחד עם ברכת "שהחיינו" כאשר את האתרוג מחזיקים ביד שמאל ואת שאר המינים מחזיקים ביד ימין.

ביומו האחרון של החג נוהגים להרבות בבקשות הושענא שמקורן בתפילות בית המקדש, שם היה נהוג לסיים כל תפילה בבקשת הושענא (עזור בבקשה!). עקב ריבוי הבקשות באותו יום, השתרש והפך שמו של היום ל"הושענא רבה" והוא מאופיין בתפילות רבות במהלך הלילה שלפני והיום עצמו. רבים טוענים כי יום זה הינו היום האחרון בו עדיין ניתן לשנות את הדין שניתן לאדם ביום הכיפורים ולכן התפילות הרבות וההקדשה המרובה ללימוד תורה באותו יום.

בתקופת בית המקדש, היו נוהגים לשפוך מים על המזבח בזמן החג כהודאה ובקשה להורדת גשמים בחורף המתקרב. הדבר היה מלווה בחגיגות גדולות ובשמחה מרובה, עד שנאמר: "מי שלא ראה שמחת בית השואבה, לא ראה שמחה מימיו". כיום נהוג לשיר, לרקוד ולשמוח במהלך ימי החג בכדי לציין את שמחת בית השואבה.

בולים המציגים כתרי תורה עתיקים

לאחר שבעת ימי החג, ביומו השמיני, חל שמיני עצרת, שהוא גם יום שמחת תורה. מדובר בשמחה מיוחדת ביהדות ונועדה לציין את סיום קריאת חמשת חומשי התורה – בראשית, שמות, ויקרא, במדבר, דברים – תהליך אשר נמשך כל השנה. ביום זה מסיימים לקרוא את הפרשה האחרונה בחומש האחרון ומתחילים לקרוא את הפרשה הראשונה בחומש הראשון. ביום זה עורכים גם "הקפות" – מקיפים את בימת התפילה שבבית הכנסת שבע פעמים כאשר כל ספרי התורה מחוץ לארון הקודש ובידינו כאשר אנו שמחים, רוקדים ומפזזים. לאחר מכן מכבדים את הנוכחים בהחזקת ספרי התורה.

שמחת תורה מסמלת גם את תחילתו של החורף כך שהחל מאותו יום מוסיפים ברכות להורדת הגשם.

חג שסוכות, מעבר להיותו חג דתי, הינו חג חקלאי. משולבים בו המון אזכורים ודימויים מעולם הטבע והחקלאות, הוא המקשר בין העצב והתוגה של ראש השנה ויום הכיפורים לשמחת החג, מהווה מעבר רשמי מאיסוף היבולים לתחילת הזריעה ולבסוף סיום העונה החמה ותחילתו של החורף. זהו חג אשר סוגר מעגל מצד אחד ומתחיל מעגל מצד שני. זו הסיבה מדוע עלינו לשמוח בחג שזה שנאמר "ושמחת בחגך, והיית אך שמח".

"ושמחת בחגך", "באספכם את תבואת הארץ", "ונתתי גשמיכם בעיתם" – בולי מועדים 1971

לתגובות ניתן לפנות לאבינועם בכתובת talmana@gmail.com

אגדת הנסיך וזנטרה אלי מועלים

בודהא תחת עץ הבודהי

במשך מאות בשנים התפתחה בבודהיזם מיתולוגיה עשירה שהטמיעה לתוכה את האמונות שרווחו בקרב העמים השונים לפני עידן הבודהא. חלק חשוב ממיתולוגיה זו הם סיפורי ה**ג'אטאקה** המתארים את חייו המוקדמים של בודהא בגלגוליו השונים. לפי המסורת, סיפורים אלו סופרו ע"י בודהא עצמו כשישב תחת עץ הבודהי ונזכר בכל תקופות חייו הקודמים. מדינות רבות נוהגות להנפיק סדרות בולים המתארות סיפורים אלו. אחד מסיפורי הג'אטאקה הידועים הוא **וזנטרה** (Phra Wetsandon) שגיבורה הוא הנסיך וזנטרה, אחד מגילגולי הבודהא המוקדמים לפי הבודהיזם, טבעו של הסבל האנושי מתקיים במעגל אינסופי של לידה ומוות (סמסרה) עד אשר הוא מגיע לשחרור. שחרור זה נקרא **נירוונה** ואילו שואפים הבודהיסטים.

הנסיך וזנטרה היה בנם של המלך סאנסאי והמלכה פוסאדי. לנסיך היתה אשה, נאנג מאטסי, ושני ילדים, תאו סאלי ונאנג קאנהא. יום אחד העניק הנסיך את הפיל הלבן של אביו לממלכה שכנה שסבלה מבצורת ממושכת. הפיל הלבן ידוע בבודהיזם כמביא מזל טוב וגורם להורדת גשמים. אכן, גשמים ירדו בממלכה השכנה, אך הפסיקו לרדת בממלכתו של אבי הנסיך, המלך סאנסאי. המלך, בשמעו על מעשהו של בנו, ציווה להגלות אותו ואת בני משפחתו ליער מרוחק, כעונש על מעשיו. במסעם ליער, חילק הנסיך את כל רכושו כולל הסוסים והכרכרה לעניים שניקרו בדרכו. לאחר שהגיעו ליער, נדר הנסיך לעסוק בצדקה ומעשים טובים בכדי לצבור מצוות ולהיות לבודהא.

הנסיך ומשפחתו מגיעים ליער

יציאה לגלות

ילדי הנסיך נלקחים לעבדות

סוקסוק ואשתו המרשעת לעבדיו ולעבדי אשתו המפונקת.

האל אינדרה הגיעם, הוכתרו הנסיך ואשתו לשליטי הממלכה החדשים.

כאמור, הוטמע סיפור זה במסורת הבודהיסטית ומשמש כלקח חשוב למאמינים. בתאילנד ובצפון לאוס חוגגים את חג ה-Phi Takhon הנחגג לזכר חזרתו של הנסיך וזנטרה לממלכתו. לפי המסורת קבלת פניו היתה כה גדולה שהשתתפו בה גם השדים והרוחות. במהלך הפסטיבל עוטים

יום אחד, ניגש לנסיך אדם ישיש, סוקסוק שמו, שהיה נשוי לאשה צעירה. הישיש סיפר לו את צרותיו ואת אי יכולתו לספק את צרכי אשתו וביקש ממנו את שני ילדיו להיות לו למשרתים. הנסיך וזנטרה, ללא היסוס, העניק לישיש את מבוקשו. נאנג מאטסי, בשומעה שילדיה נלקחו ממנה ללא ידיעתה, התמוטטה. הילדים שנלקחו על ידי הישיש הפכו במהרה

האל אינדרה, שחשש שהנסיך יעניק גם את אשתו לאחרים, עטה דמות קבצן ונפגש עם הנסיך. הוא ביקש ממנו את אשתו וזה נענה לו ללא היסוס. אינדרה החזיר לנסיך את האשה כמתנה, ובכך מנע מצב בו הוא יעניק שוב את אשתו לאחר בזכות המנהג לפיו מתנה יש לשמור ואין מעניקים אותה שוב.

בינתיים, הגיע באקראי הישיש סוקסוק עם ילדי הנסיך לממלכתו של סאנסאי. המלך, זיהה את נכדיו והבין שהמצאותם אצל הישיש נובעת מצדיקותו של בנו הנסיך. הוא ציווה לעצור את סוקסוק ושלח משלחת להחזיר את הנסיך ומשפחתו חזרה לממלכה. עם

השיבה לממלכה

מעצרו של סוקסוק

על עצמם אנשים תחפושות בדמות הרוחות (Phi).

פסטיבל Phi Takhon

בודהא נכנס לנירוונה

בארצות המזרח נחוג מידי שנה פסטיבל Phawett הנחגג לכבוד הנסיך וזנטרה במהלך העונה היבשה כסגולה להורדת גשמים. בפסטיבל זה מקריאים הנזירים את סיפור הנסיך מתוך כתבים עתיקים בכדי לעורר את קהל המאמינים ללכת בדרכיו ולצבור מצוות ומעשים טובים שמטרתן אחת – תחילת המסע אל הנירוואנה!

לתגובות ניתן לפנות לאלי בכתובת eli573@zahav.net.il

הנסיך הקטן

יורם לוביאניקר

הבול שהונפק בגרמניה

בתחילת ספטמבר הנפיקה גרמניה בול של ה"נסיך הקטן". הספר נבחר לספר הטוב ביותר בצרפת במה ה-20, והוא הספר הצרפתי הפופולרי ביותר והמתורגם ביותר בעולם.

אנטואן דה סנט-אקזיפרי, מחבר "הנסיך הקטן", היה טייס, סופר ועיתונאי צרפתי. הוא נולד בשנת 1900, וכבר בהיותו בן 12 הטיס לראשונה מטוס. צריך לזכור, שרק בשנת 1903 הצליחו **האחים רייט** להטיס בפעם הראשונה מטוס, כדי להבין שסנט-

אקזיפרי היה מחלוצי התעופה בכלל, ובצרפת בפרט. הוא פיתח מספר פטנטים בתחום התעופה, וחלקם משמשים במטוסים עד היום.

סנט-אקזיפרי
על בול צרפתי.

ספרו הראשון, "דואר דרומי", ראה אור ב-1929. זהו סיפורו של טייס בקו הובלת הדואר מטולוז שבצרפת (אותה עיר שעלתה לאחרונה לכותרות בפרשת הירי בבית הספר היהודי) לקזבלנקה שבמרוקו. הסיפור מבוסס על חייו של סנט-אקזיפרי, אשר שימש שנים רבות כטייס בשירות הדואר הצרפתי בקו זה. מבין ספריו האחרים בולט גם "טייס מלחמה" - ספר אותו כתב בזמן מלחמת העולם השנייה. במהלך המלחמה נכבשה צרפת על ידי הנאצים, וסנט-אקזיפרי ברח ממנה לארצות הברית, שם התגייס לחיל האוויר כדי ללחום נגד הנאצים. בספר מתוארת משימה קרבית, שבמהלכה נפגע מטוסו של סנט-אקזיפרי על ידי אש גרמנית. משימה זאת זיכתה אותו בציון לשבח.

הפרסום הרב ביותר שלו זכה סנט-אקזיפרי קשור לספרו "הנסיך הקטן". הספר ראה אור לראשונה באפריל 1943 בארצות הברית. סנט-אקזיפרי מקדיש את "הנסיך הקטן" לחברו היהודי **ליאון ורת** - "החבר הכי טוב שיש לי בעולם". אגב, סנט-אקזיפרי גילה אהדה רבה ליהודים בכל כתביו. ב"טייס מלחמה", למשל, הוא מהלל את גבורתו ויפי נפשו של טייס יהודי ממחלקתו בשם ישראל.

המספר ב"נסיך הקטן" הוא טייס, שבשל תקלה במטוסו נאלץ לנחות נחיתת אונס במדבר סהרה. יום לאחר שנחת המספר נגלה אליו הנסיך הקטן. הקטע המתאר את מפגשם הראשון של השניים הוא טקסט ספרותי ידוע מאוד, ומופיע גם בשובר של הבול הישראלי. בהמשך, מספר הנסיך הקטן לחברו החדש על האסטרואיד עליו הוא חי, על השושנה אליה הוא קשור במיוחד, ועל עצי הבאובב המסכנים את הכוכב.

בהמשך הנסיך רב עם השושנה המפונקת ויוצא למסע לכוכבים אחרים. את המשך סיפור קורותיו של הנסיך מומלץ לקרוא בספר קסום זה.

"הנסיך הקטן" הוא ספר ילדים וספר למבוגרים זו זמנית. את הספר אפשר להבין בדרכים שונות. אפשר לקרוא אותו על רקע מלחמת העולם השנייה, ולראות בעצי הבאובב המאיימים לבקע את הכוכב של הנסיך הקטן, סמל לנאציזם: "פגיעתם הרעה של הבאובבים כל כך לא ידועה, והסכנות הצפויות למי שיקלע לאסטרואיד כל כך גדולות, שהפעם אני יוצא מגדרי ואומר: ילדים! היזהרו מהבאובבים!".

בול מקרואטיה לכבוד "הנסיך הקטן".

פרשנים אחרים טוענים, שהספר מתאר, למעשה, את חייו של מחברו. השושנה של הנסיך הקטן, לדוגמא, מסמלת את אשתו של סנט-אכזיפרי. אהבתם של השניים (בספר כמו בחיים) עלתה על שרטון, וזאת אולי הסיבה לדבריו של הנסיך הקטן: "לא הבנתי אז כלום! היה עלי לדון אותה לפי מעשיה ולא לפי דיבוריה... אבל הייתי צעיר מכדי לדעת לאהוב אותה".

לאחר שסיים את כתיבת "הנסיך הקטן" יצא סנט-אכזיפרי ללחום בשורות בנות הברית בצפון אפריקה. בשל גילו המבוגר (44) נאסר על סנט-אכזיפרי לטוס, אבל בשל הפצרותיו העיקשות ניאות מפקדו לאפשר לו להשתתף במשימות קרב. בבוקר ה-31 ביולי 1944, בעת שיצא למילוי משימה, נעלם מטוסו של הסופר הטייס מעל האזור שבו בילה את שנות ילדותו.

השירות הבולאי שלנו לא מרבה להנפיק בולים בנושאים שאינם קשורים ישירות לישראל. "הנסיך הקטן" הוא חריג, בגלל שדורות של ילדים ישראלים גדלו עליו (תשאלו את ההורים ואת סבא וסבתא), ולכן זכה לבול ישראלי. "הנסיך הקטן" גם מוזכר בהרבה יצירות של אמנים ישראלים, כמו **"הונתן גפן ודליה רביקוביץ"**. בבול נראית תמונה של אנטואן דה סנט-אכזיפרי בתא הטיס, וכן ציורים של הנסיך הקטן, הכבשה, השושנה והכוכבים, שצוירו על ידי הסופר. מאחורי הקיפול בדף הספר נראה קטע מ"הנסיך הקטן" בעברית. בשובל נראה מטוס מדגם B38, שבו נהרג הסופר.

גיליון מזכרת מצרפת

לתגובות ניתן לפנות ליורם לוביאניקר בכתובת lubianiker@gmail.com

חידון מספר 77

איזו מדינה?

איך נקראת היום המדינה שהנפיקה את הבול שלפניכם?

מי האיש?

מי האיש הנראה בבול?
באיזו תחום אמנותי פעל?
ציין שתיים מיצירותיו החשובות.

זהה את האגדה

מיהם התאומים הנראים בבול?
לפי האגדה, איזה בעל חיים גידל אותם?
איזו עיר מפורסמת יסד אחד מהם?

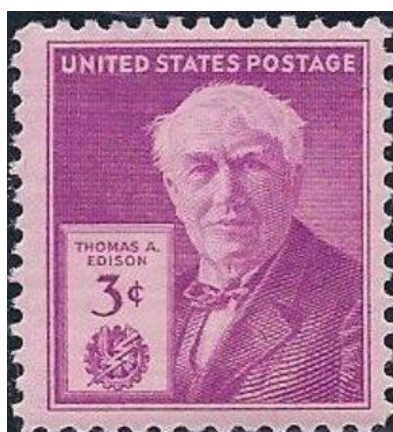
את הפתרונות יש לשלוח למערכת nosonchik@gmail.com עד ל-15 באוקטובר.
הפותרים מתבקשים לציין את גילם. בין הילדים ובני הנוער שיפתרו נכונה את החידות יוגרל פרס בולאי מתנת איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית. התשובות לחידות ושם הזוכה יפורסמו בגליון הבא.

פתרון חידון מספר 76

איזו מדינה?

התשובה הנכונה היא ד' –
אוזבקיסטן

מי האיש?

האיש המופיע בבול הוא תומאס אלווה אדיסון –
ממציא, יזם ואיש עסקים אמריקאי, אשר רשם
במהלך חייו למעלה מ-1,000 פטנטים. בין השאר
הוא יצר את מערכת ההקלטה הראשונה בעולם
(הפונוגרף) ופיתח את נורת החשמל.

זהה את הכלי

כלי הנגינה הנראה בבול הוא חמת חלילים,
כלי נשיפה המבוסס על שק עור ומספר
חלילים. חמת החלילים נפוץ במיוחד
בסקוטלנד ובאירלנד.

בהגרלה שנערכה בין הפותרים נכונה עלה שמו של גיא אלפסי בן ה-12. גיא זוכה
בפרס בולאי מתנת איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית.

מכתבים למערכת – לכל תגובה, הצעה או שאלה ניתן לפנות אלינו בכתובת
nosonchik@gmail.com